

RONDGANG **LANGS DE VOOROORLOGSE GLAS-IN-LOOD RAMEN** **VAN DE ST. CATHARINAKERK**

Uit de voorhande zijnde gegevens is getracht een reconstructie te maken van de situatie voordat deze gebrandschilderde ramen verloren gingen bij het bombardement van zondag 6 december 1942

DE VOORMALIGE DOOPKAPEL (1906-1971)

Een rond glas-in-lood raam in de sluiting van het gewelf boven de doopvont, waarin de H. GEEST symbolisch wordt uitgebeeld door een vliegende DUIF.

1 EMBLEMATA VAN DE H. MAAGD Boven de ingang van de voormalige doopkapel zijn de twee lancetramen ingekort bij de bouw van de doopkapel in 1906 schenking: nà 1920 - onbekend	driepassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel van de zuidzijbeuk
2 H. ANDREAS en H. CATHARINA rozet - - - links H. Andreas - apostel rechts H. Catharina - martelares schenking: nà 1920 - onbekend	vierpassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel van de zuidzijbeuk
3 H. HENRICUS en H. JOSEFA rozet - - - links H. Josefa rechts H. Henricus - belijder schenking: 1914 - H.J. Smits - v.d. Velden	vijfpassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel van de zuidzijbeuk kenmerk D.D. HENRICUS JOHANNES SMITS - VAN DER VELDEN 9 OCTOBER 1914
4 H. JOHANNES NEPOMUCENUS en H. ADRIANA rozet - - - links H. Adriana rechts H. Johannes Nepomucenus - martelaar schenking: 1914 - H.J. Smits - v.d. Velden	zespassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel van de zuidzijbeuk kenmerk D.D. HENRICUS JOHANNES SMITS VAN DER VELDEN 9 OCTOBER 1914
5 H. EMILIUS en H. MAGDALENA rozet de Deur van de Hemel links H. Magdalena - boetelinge rechts H. Emilius - martelaar schenking: 1908 - J.J.J. de Vlam-Van Migem	vierpassig rozet met twee lancetramen in de oostgevel van het zuidtransept kenmerk D.D. J.J.J. DE VLAM - VAN MIGEM glazenier: H. Muller - Antwerpen
6 H. JOHANNES DE DOPER en H. ANNA rozet de Ark van het Verbond links H. Moeder Anna - moeder van Maria rechts H. Johannes de Doper schenking: 1908 - J.J.J. de Vlam-Van Migem	zespassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel van het zuidtransept kenmerk D.D. J.J.J. DE VLAM - VAN MIGEM glazenier: H. Muller - Antwerpen

De vier lancetramen onder het grote roosvenster in de zuidgevel van het zuidtransept geven de beeltenis weer van vier oud-testamentische vrouwen uit het Oude Verbond.

7 JUDITH	de sterke vrouw die de veldheer Holofermus, de vijand van haar vaderstad Betulia, overwon.
8 ESTHER	de kuise vrouw die aan de verleiding weerstand bood.
9 SUSANNA	de joodse dienstmaagd die tot koningin van de perzen werd verheven en haar volk van de dood redde, waartoe Aman had besloten.
10 ELISABETH	de nicht van Maria en moeder van Johannes de Doper.

11 MARIA RAAM

rozet In Honorem B.M.V. (Beatae Mariae Virginis)
- ter ere van de Zalige Maagd Maria

in de lancetten:

- a. de onbevleete ontvangenis van Maria,
waarbij ook afgebeeld paus Pius IX die in 1854
het dogma afkondigde en mgr. Zwijssen die daarbij
aanwezig was
- b. de geboorte van Maria
- c. de tenhemelopneming van Maria
- d. de kroning van Maria
door de H. Drievuldigheid tot koningin des Hemels

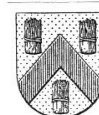
schénking: 1878 - Arnoud van de Ven-Mutsaerts

vierpassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel
van het zuidtransept

kenmerk A. VAN DE VEN ET
E. M. J. MUTSAERTS
CONJUGES D.D. MDCCCLXXXVIII

wapen van de familie Van de Ven
op blauw een gouden grasgrond, waarop
waaiersgewijze drie gouden plantjes

wapen van de familie Mutsaerts
op blauw een gouden keper, vergezeld van
drie zilveren takkebossen (mutserds)

12 H. FRANCISCUS en H. EMILIA

rozet Engel met tekstband:
Laudate Dominum in Sanctis Ejus
- looft de Heer in Zijne Heiligen

links H. Emilia - maagd

rechts H. Franciscus - belijder

schénking: 1880 - Franciscus J. Smits v. Hattert-
Van Hugenhouth tot den Beereclauw

zespassig rozet met twee lancetramen in de zuidgevel
van de zuidkapel in de kooromgang

kenmerk F.J. SMITS VAN HATTERT ET
E. VAN HUGENPOTH
CONJUGES D.D. MDCCCLXXX

wapen van de familie Smits van Hattert
in rood drie zilveren kruisjes naast elkaar
in goud twee toegewende, vijfbladige rode
rozen aan naar binnen gebogen, bebladerde
groene stelen naast elkaar

wapen van de familie Van Hugenhouth
in rood een beurtelings gekanteelde zilveren
dwarsbalk.

13 H. THERESIA en H. MARGARETHA

(boven het altaar van het H. Hart van Jezus)

rozet H. Hart van Jezus

links H. Theresia van Avilla - carmelites

rechts H. Margaretha à la Coque - maagd

schénking: 1880 - W.H. Smits

driepassig rozet met twee lancetramen in de westgevel
van de zuidkapel in de kooromgang

kenmerk W.H. SMITS VIRGO D.D.
ANNO DOMINI MDCCCLXXX

schild op rood de letters W. H. S. van goud door elkaar
en vergezeld van drie zilveren kelkbloemen - 2 en 1

schild op goud een druiventros met twee
bladeren in natuurlijke kleur.

14 H. ALDEGUNDIS en BOODSCHAP AAN MARIA

boven Musicerende engelen

midden H. Aldegundis - maagd

onder Boodschap van de engel aan Maria

schénking: 20-02-1866 door de familie van
burgemeester J. Th. Smits van Oyen

groot lancetraam in de zuidgevel
van de middenkapel in de kooromgang

kenmerk - - -

15 H. DRIEVULDIGHEID

boven God de Vader als schepper met de wereldbol

God de H. Geest in de gedaante van een duif

midden God de Zoon als de zegevierende Christus

Hij troont op de regenboog als zetel en de aarde dient Hem als voetsteun.

Christus houdt de rechterhand zegenend opgeheven en houdt het geopende

boek in zijn linkerhand met de tekst: Ego Sum Principium et Finis, A et O.

(ik ben het begin en het einde, Alpha en Omega)

Christus is omgeven door de zinnebeeldige voorstelling van de vier evangelisten:

de gevleugelde mens - H. Mattheus de gevleugelde leeuw - H. Marcus

de gevleugelde os - H. Lucas de gevleugelde arend - H. Johannes

onder David de harp bespelend en het geestelijk huwelijk van de H. Catharina

(Christus steekt zijn bruid de ring aan de vinger)

schénking: - - -

groot lancetraam (hoofdraam) in de westgevel
van de middenkapel in de kooromgang

kenmerk - - -

16 H. SEBASTIANUS EN AANBIDDING DER WIJZEN

groot lancetraam in de noordgevel
van de middenkapel in de kooromgang
kenmerk - - -

boven Musicerende engelen
midden H. Sebastianus - martelaar
onder Aanbidding van de wijzen
schenking: 20-02-1866
Leonardus P. Raymakers (St. Sebastiaangilde)

glazenier: Atelier Nicolas - Roermond

17 H. JOHANNES DE EVANGELIST

(boven het altaar van de H. Johannes)
rozet Jezus als Opperpriester
met de kelk in de hand
links H. Johannes de Evangelist op Patmos
't boek der openbaring schrijvende
rechts H. Johannes de Evangelist prediking
tot de gelovigen van Ephese
schenking: 1880 - Deken Joannes van Iersel

driepassig rozet met twee lancetramen in de westgevel
van de noordkapel in de kooromgang
kenmerk JOAN. VAN IERSEL, PASTOR D.D.
ANNO DOMINI MDCCCLXXX

schild links met de letters J. V. I. van goud op rood
schild rechts een gouden kelk op rood, waarboven
een hand met zilveren mouw uit de linker
schildrand komende

18 H. LODEWIJK en H. EUGENIA

rozet Engel met tekstband:
Laudate Dominum in Sanctis Ejus
- looft de Heer in Zijne Heiligen
links H. Lodewijk IX - koning van Frankrijk
rechts H. Eugenia - maagd
schenking: 1880 - Ludovicus J.G.H.M. Smits v. Hattert-
Hacfort tot Ter Horst

zespasig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van de noordkapel in de kooromgang
kenmerk L. SMITS VAN HATTERT ET
E. HACFORT TOT TER HORST
CONJUGES MDCCCLXXX

wapen van de familie Smits van Hattert
in rood drie zilveren schuinkruisjes naast elkaar
in goud twee toegewende, vijfbladige rode
rozen aan naar binnen gebogen, bebladerde
groene stelen naast elkaar

wapen van de familie Hacfort tot Ter Horst
in goud een rode dwarsbalk, vergezeld van drie
zilveren lelies

19 JOZEF RAAM

rozet In Honorem S. Jos.
- ter ere van de Heilige Joseph
in de lancetten:
a het sterfbed van de H. Jozef
b de zegepalende H. Jozef omringd door engelen
c zijn verloving met Maria
d een engel beveelt hem in zijn slaap:
Fuge in Aegyptum (vlucht naar Egypte)
schenking: 1878 - Arnoud van de Ven-Mutsaerts

vierpassig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van het noordtransept
kenmerk A. VAN DE VEN ET
E. M. J. MUTSAERTS
CONJUGES D.D. MDCCCLXXVIII

wapen van de familie Van de Ven
op blauw een gouden grasgrond, waarop
waaiersgewijze drie gouden plantjes

wapen van de familie Mutsaerts
op blauw een gouden keper, vergezeld van
drie zilveren takkebossen (mutserds)

De vier lancetramen onder het grote roosvenster in de noordgevel van het noordtransept geven de beeltenis weer van vier hoofdprofeeten, die de komst van Christus voorspeld hebben.

20 ELIAS profeet**21 JEREMIAS** profeet van de klaagliederen**22 EZECHIËL** profeet**23 DANIËL** profeet van Gods Opperheerschappij

Er wordt ook melding gemaakt van:
MELCHISADECH
AARON
DAVID
SALOMO

24 H. JOHANNES en H. BERTHA

rozet de Morgenster
links H. Johannes - evangelist
rechts H. Bertha - abdis
schenking: juni 1908 - J. de Vlam-Van Migem
(b.g.v. de 1e H. Communie van hun zoontje)

zespasig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van het noordtransept
kenmerk D.D. J.J.J. DE VLAM - VAN MIGEM

glazenier: H. Muller - Antwerpen (fl. 750,00)

25 H. RENATUS en H. EMILIA

rozet de Zetel der Wijsheid
links H. Renatus - bisschop belijder
rechts H. Emilia - maagd
schenking: 1908 - J. de Vlam-Van Migem

vierpassig rozet met twee lancetramen in de oostgevel
van het noordtransept
kenmerk D.D. J.J.J. DE VLAM - VAN MIGEM

glazenier: H. Muller - Antwerpen

De vier symbolen waarmee Maria wordt aangeduid:

de Deur van de Hemel	in raam 5 en 26	de Morgenster	in raam 24
de Ark van het Verbond	in raam 6	de Zetel der Wijsheid	in raam 25

26 H. THEODORUS en H. THERESIA

rozet de Deur van de Hemel
links H. Theodorus - martelaar
rechts H. Theresia van Lisieux - carmelites
schenking: 1912 - Th.G.M. Smits v. Oyen-Regout

zespassig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van de noordzijbeuk

kenmerk THEODORUS SMITS VAN OYEN ET
THERESIA REGOUT
CONJUGES D.D. 23 AUGUSTI 1912

wapen van de familie Smits van Oyen
in rood drie zilveren schuinkruisjes naast elkaar
in goud twee toegewende, vijfbladige rode
rozen aan naar binnen gebogen, bebladerde
groene stelen naast elkaar, vermeerderd met een
hartschild: in blauw een zilveren paal, rechts en
links vergezeld van een zilveren leeuw

wapen van de familie Regout
in rood een keper vergezeld van drie lelies,
alles in zilver

27 H. ELISABETH en H. JUDOCUS

rozet - - -
links H. Elisabeth van Hongarije - weduwe
rechts H. Judocus - kluizenaar
schenking: 1914 - Jan van Lieshout-Spoorenberg

vijfpassig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van de noordzijbeuk

kenmerk zie raam 29

glazenier: E. Löhner - Utrecht

28 H. CORNELIA en H. ANTONIUS

rozet - - -
links H. Cornelia - martelares
rechts H. Antonius van Padua - belijder
schenking: 1914 - Jan van Lieshout-Spoorenberg

vierpassig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van de noordzijbeuk

kenmerk zie raam 29

glazenier: E. Löhner - Utrecht

29 H. JOHANNA en H. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

rozet - - -
links H. Johanna de Valois - ordestichteres
rechts H. Johannes Chrysostomus - kerkvader
schenking: 1914 - Jan van Lieshout-Spoorenberg

driepassig rozet met twee lancetramen in de noordgevel
van de noordzijbeuk

kenmerk over deze drie ramen heen
JOHANNES VAN LIESHOUT ET
JOHANNA SPOORENBERG
DIE 4 FEBRUARII 1914
PER DECEN LUSTRA CONJUGES,
DONO DEDERUNT

glazenier: E. Löhner - Utrecht

30 ENGELEN

met muziekinstrumenten - Gods lof zingend

zespassig rozet boven de noordelijke ingang
(van de David toren)

31 JEZUS MET DE ALPHA EN DE OMEGA

symbool ontleend aan het boek van de Openbaring
van de H. Johannes. De alpha is de eerste letter en
de omega de laatste letter van het Grieks alfabet.
Christus is het begin en het einde

achtpassig roosvenster boven de hoofdingang
binnen een ring van zestien kleine medaillons
met daarnaast links en rechts onder een kleine
driepassige rozet

32 ENGELEN

met muziekinstrumenten - Gods lof zingend
schenking: 1868 - Deken G.W. van Someren

zespassig rozet boven de zuidelijke ingang
(van de Maria toren)

ROOSVENSTERS IN HET HOGE GEDEELTE VAN DE KERK

ROOSVENSTER IN HET ZUIDTRANSEPT

achtpassig roosvenster omringd door zestien halve
medaillons in de zuidgevel van het zuidtransept

MARIA - KONINGIN VAN DE HEMEL

Omgeven door een dubbele krans van medaillons, gevuld met Engelen en Heiligen.

Men ziet de stamhouders en bloedverwanten van de H. Maagd, nl.:

ABRAHAM - ISAËC - JACOB - DAVID - JOACHIM - ANNA - ELISABETH - JOHANNES DE DOPER

Acht koningen uit David's geslacht omringen de beeltenis van Maria, de zestien halve medaillons tonen Profeten.

thema: 'de verlossing in haar profetisch optreden' - het verleden

schenking: 1866 - Conferentie van St. Elisabeth (fl. 1010,00)

ROOSVENSTER IN HET NOORDTRANSEPT

achtpassig roosvenster omringd door zestien halve
medaillons in de noordgevel van het noordtransept

CHRISTUS - KONING EN OPPERPRIESTER

In de ene hand de kelk en de andere hand zegenend uitstrekkend.

De Christusfiguur is omringd door een dubbele krans van medaillons, waarvan de acht in de middenrij zijn gevuld met afbeeldingen van de twaalf apostelen, twee aan twee geplaatst, en de H. Jozef en de H. Vincentius.

De buitenkring wordt ingenomen door de Aartsvaders en Profeten.

thema: 'de oplossing van het verlossingsdrama' - het heden

schenking: 1866 - Conferentie van St. Vincentius (fl. 1283,60)

ROOSVENSTER IN HET HART VAN DE VOORGEVEL ook het CATHARINA RAAM genoemd

twaalfpassig roosvenster omringd door twaalf kleine
vierpassige medaillons in de oostelijke voorgevel

HET LAATSTE OORDEEL

Christus zittend op de regenboog, volgens het boek van de Openbaring van de H. Johannes.

Aan weersijden staan Maria en Johannes de Doper. Engelen met passiewerktuigen omringen de rechterstoel.

boven Engelen met kronen in de hand,

tot de rechtvaardigen roepend VENITE (komt)

onder Engelen met bazuinen in de hand,

op het bazuingeschal staan de doden op uit het graf

In het onderste medaillon een afbeelding van de H. Cecilia ter ere van de schenkers van het zangkoor.

De tracering van dit roosvenster is nagenoeg gelijk aan het roosvenster in het front van de kathedraal van Chartres

schenking: voor een deel geschonken door leden

van het zangkoor van St. Cathrien

geplaatst in december 1866

glazenier: Atelier Nicolas - Roermond

23 LICHTRAMEN IN HET HOGE GEDEELTE VAN DE KERK

allen: een achtpassig rozet met daaronder twee gescheiden lancetramen

Drie lichtramen (A 1-A2 en A3) in het westelijk deel van het koor verzinnebeelden in afbeeldingen de drie Goddelijke personen, nl.: de **H. DRIEVULDIGHEID**

- A 1** rozet **GOD DE VADER** - als de Schepper middenraam in de westgevel van het koor
aangeduid door een wereldbol
In medaillons rond de rozet hoofdzakelijk Engelen met muziekinstrumenten.
God de Vader is bovendien omgeven door vier maagdenfiguren, die de vier elementen voorstellen:
FAKKEL (vuur) - KRUIK (water) - VOGEL (lucht) en PLANTEN EN BLOEMEN (aarde)
- lancet links H. PETRUS als apostel met sleutels
lancet rechts H. PAULUS als apostel met zwaard
Petrus is de voornaamste van de twee en staat meestal rechts van Paulus.
Hier is de oosting van de kerk aangehouden, zodat Petrus aan de "noordkant" is geplaatst,
als aanduiding dat hij de "Apostel der Heidenen" is.
- schenking:** 1866 - Deken G.W. van Someren
- A 2** rozet **GOD DE ZOON** - als de Verlosser links van het middenraam van het koor
In medaillons rond de rozet hoofdzakelijk Engelen met muziekinstrumenten.
Bovendien is God de Zoon omgeven door de vier Evangelisten.
- lancet links H. ANDREAS als apostel met grieks kruis
lancet rechts H. JOHANNES als apostel met boek
- schenking:** 1866 - parochianen van de Cathrien
- A 3** rozet **GOD DE H. GEEST** - als de Zaligmaker rechts van het middenraam van het koor
Hij stort zijn zeven gaven uit in de gedaante van zeven duiven.
- lancet links H. JACOBUS DE MEERDERE als apostel met schelp en pelgrimsstaf
lancet rechts H. PHILIPPUS als apostel met kruisstaf
- schenking:** 1866 - parochianen van de Cathrien

Twintig lichtramen met gekleurd glas, geplaatst in 1864 door J. F. van Alphen - Eindhoven

- B** VIER LICHTRAMEN twee in de zuid- en twee in de noordgevel van het koor
- C en D** VIER LICHTRAMEN twee in de oost- en twee in de westgevel van het zuidtransept
- C en D** VIER LICHTRAMEN twee in de oost- en twee in de westgevel van het noordtransept
- E** ACHT LICHTRAMEN vier in de zuid- en vier in de noordgevel van het middenschip

IN BEWARING

Een figuratief glas-in-lood raam, bestaande uit drie delen, voorstellende: de vlucht naar Egypte
Dit raam uit omstreeks 1910 is afkomstig uit de voormalige pastorie aan het kerkplein.
Elk deel is ca. 265 x 53 cm. groot en liggen in bewaring op de zolder van de sacristie.

BRONNEN

Parochieel archief van de St. Catharinakerk
J. Aarts - uit "Parochie en kerk van Eindhoven - 1913
Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins - uit "Kerken der provincie Noord Brabant - 1924

SAMENSTELLING VAN DEZE RECONSTRUCTIE

THEO M.J.G. VERSCHUEREN
Eindhoven - 1999

AANTEKENINGEN

BIJ DE VOORoorlogse GLAS-IN-LOOD RAMEN VAN DE ST. CATHARINAKERK

Archief gegevens

1864	de glazen vensters worden aanbesteed aan de 70-jarige glaszetter J.F. van Alphen te Eindhoven	
1864	betaald voor het plaatsen van 20 gekleurd glazen bovenramen door J.F. van Alphen	fl. 2537,70
	betaald voor het plaatsen van benedenramen aan J.F. van Alphen	fl. 1723,45
1866	gebrandschilderde ramen: 1 stel geschonken door de Deken	fl. 960,00
	2 stel geschonken door de Kerk	fl. 1880,56
	3 stel geschonken door de Deken	fl. 2440,00
1869	inschrijving voor het choor raam door de zangers 10 termijnen van fl. 50,00 (laatste termijn 06-11-1872)	fl. 500,00
1873	voor nieuw raam, glas en verving aan J.F. van Alphen	fl. 79,56
	voor nieuw raam voor ijzerwerk aan F. van der Waarden	fl. 229,25
1877	de Deken verzoekt architect P Cuypers om tekening en begroting van: a voorstellingen in de ramen boven de vier muurvlakken van de Catharina panelen in de kooromgang b voorstellingen in de ramen boven de twee kleine altaren in de kooromgang c voorstellingen geschilderde ramen boven de statien en de transept	
1879	voor glas en inzetwerk aan J.F van Alphen	---
1891	betaald aan ramen	fl. 600,00
1892	voor nieuwe dubbelramen in transept	fl. 285,00
1895	voor nieuw raam	fl. 220,23
1913	een raam geplaatst op 19 april	fl. 600,00
1914	drie ramen geplaatst in de noordelijke zijbeuk door E. Löhner Utrecht	fl. 1800,00

Glazenier	Ed. Löhner (Franz Edward) * 1853 Flosdorf + ca. 1921 Utrecht	Firma E. Löhner Utrecht
Glazenier	Frans Nicolas (Antonius Franciscus Hubertus) * 1826 Roermond + 1894 Roermond Joep Nicolas (Josephus Antonius Hubertus Franciscus) * 1897 Roermond + 1972 Tegelen	start in 1855 in Roermond Atelier F. Nicolas & Zonen 1880-1939

klein zoon

(Architect P. Cuypers werkt veel samen met Francois Nicolas)

Glazenier H. Muller Zarenborgstraat te Antwerpen